

eisini sent okkum boð í úrtíð. Tað hevur ongantið verið ein trupulleiki. Hann hevur havt ymiskar lærarar og øll hava lurtað, tikið til sín og veitt góð ráð. Men tað burði verið nógv meir standardiserað, sigur hon.

Tær eru samdar um, at tað er tilvildin sum ræður í hesum førinum.

– Ta tíðina, tá hann kom heim hvønn dag klokkan tíggu, stúrdu vit fyrri, um hann fekk nokk burturúr skúlagongdini. Skúlin skeyt tá upp, at vit minkaðu tímatalvuna og hug-savnaðu okkum um nakrar fáa lærugreinir, sigur Karolina Láberg og greiðir frá, at hon ikki visti, at tað var ein møguleiki, og at slík tilboð áttu at verið standardiserað.

Björg Dam leggur aftrat, at tey hava verið heppin, tí sonur teirra gongur í Hoyvíkar skúla, sum er einasti skúli við serflokkinum, ið er ein serlig skipan undir Menta-málaráðnum, og sum tí hevur egnu figgjarætlan inni í einum fólkskúla. Hann byrjaði í ser-flokkinum í 3. flokki, og mett

verður, hvussu nógvar tímar hann megnaði í heimaflokkinum. Í serflokkinum er góð normering, og tað hevur við sær, at skúlatilboðið neyvt kann til-lagast.

– Tað riggar ómetaliga væl, og man arbeiðir ímóti, at hann er meir í heimaflokkinum. Endamálið er, at hann fær eitt vanligt fólkskúlaprógv. Legg-jast má aftrat, at hevði hann ikki fingið tilboðið, hevði hann neyvan gingið í skúla í dag. Hann megnaði tað als ikki, áðrenn hann varð útgreinaður, sigur hon.

– Vit upplivdu eisini, at sonur okkara rýmdi úr skúlanum, áðrenn hann var útgreinaður, og tá royndi eg at fáa hann aftur í skúla. Seinni havi eg skilt, at tað má man ikki gera, tí børn við ADHD rýma á hendan hátt, tí tey merkja á kroppinum, at tað ikki er gott fyri tey at vera har. Tað er umráðandi, at vit lurta eftir børnum, sum rýma. Tað er ein orsök til tað, staðfestir Björg Dam.

Ráð frá mammunum

Hevur man sjálvur mistanka um okkurt, skal man siga sum er, at man vil sleppa til útgreining. Royndirnar vísa jú, at bæði lærarar í fólkskúlunum og tey á Sernám eru varin við at mæla foreldrum til at lata barnið verða útgreinað, halda mammurnar.

– Tá eg spurdi á Sernámi, hví tey ikki høvdu bjóðað mær útgreining beinanvegin, fekk eg at vita, at tað ikki eru øll foreldur, sum vilja hoyra tað, og tí kann ein konflikt skjótt uppstanda. Tí vil eg mæla foreldrum til at spyrja um at fáa barnið kannað skjótt, sigur Karolina Láberg.

– Eg haldi tó, at tað kann verða torført hjá foreldrum at hava neyðugu vitanina. Eg minnst, at eg fór at lesa um ADHD, har tað millum annað stóð, at børn við ADHD hava torført við at hug-savna seg, og tað fekk eg ikki at ganga upp, tí sonurin hjá mær kundi spæla við leikutoysdjór í tímavís, meðan hann ikki fekk hugsavnað seg á øðrum økjum, leggur Björg Dam aftrat.

– Eg haldi tí, at tað er eitt sindur farligt at leggja tað upp til foreldrini, sum skipanin er í dag. Sernám viðmælir, at foreldur sjálvi fara til kommunulæknan, og at kommunulæknin síðani sendir ávísing til psykiatriina. Tað er farligt, tí tað eru ikki øll foreldur, sum vilja ella duga at siggja ADHD, staðfestir Björg Dam.

Hesum tekur Karolina Láberg eisini undir við, og hon leggur dent á, at tað átti at verið fakfólk í barnagørðunum og skúlunum, sum dugdu at siggja hesi tingini og kundu vegleitt foreldrunum.

– Fleiri frustratióinir og niðurløg kunnu bjargast, verður ADHD funnið og barnið fær bestu fortreytir at mennast, siga tær báðar til endans.

SERNÁM SVARAR KRITIKKINUM:

Sernám fær bóltin, tá námsfrøðingar og lærarar gerast varug við eitthvørt órógv hjá børnunum, sum tey eru um. Men ADHD felagið sigur, at tey hava fingið at vita frá tykkum, at tað ikki er tykkara uppgáva at ávísar til kommunulækna ella út á psykiatriina, so børnini eentuelst kunnu verða útgreinað fyri ADHD. Hví er tað ikki tað?

– Tá stovnur og skúli vendir sær til Sernám, har tað til dømis eru avbjóðingar við einum og hvørjum órógv, so er tað uppgávan hjá Sernámi saman við stovni/skúla at seta inn við sernámsfrøðiligum og námsfrøðiligum átøkum. Hetta kann vera ein tilgongd fram til eina ávísing, sum kann vera til psykiatriina. Sernám ávísir ikki til kommunulækna, men foreldur kunnu altíð venda sær til kommunulæknan fyri at fáa ávísing til psykiatriina. Hetta eru tvær heilt ymiskar tilgongdir. Tað kann eisini vera í hesi tilgongd, at psykiatriin vendir sær til Sernám fyri at námsfrøðilig átøk verða sett í gongd áðrenn nøkur útgreining fer í gongd. So hetta er ikki ein linja, sum øll ganga eftir, svarar Margreth Olsen, stjóri í Sernámi.

2. Hví kunnu tit ikki gera eina kognitiva kanning, tá børnini verða kannað á allar aðrar hugsandi háttir kropsliga, og tá tað er forholdsvis lætt at screena fyri ADHD?

– Sernám ger kognitivar kanningar í tann mun, hetta er neyðugt fyri at arbeiða við tí sernámsfrøðiliga og námsfrøðiliga úti á stovni og skúla, sigur hon.

3. Hvussu er stóðan hjá foreldrum við børnum, ið møguliga hava ADHD nú, eftir at tey eru komin í samband við Sernám?

– Foreldrini kunnu taka hetta upp við Sernám, um tey hava misstanka. Men sí annars sí svarið til fyrsta spurning.

4. Um tit ikki vilja kanna fyri ADHD, hvør eigur so uppgávuna?

– Stutt kann sigast, at um hugsað verður um beinleiðis útgreining fyri ADHD, so hevur Sernám ikki heimild at útgreina og staðfesta psykiatriskar diagnosur, sigur Margreth Olsen.

5. Skilja tit frustratióinina hjá foreldrum at børnum við ADHD og hjá ADHD felagnum?

– Ja, serliga tí hetta kann vera ein drúgv tilgongd við nógvum avbjóðingum og ymiskum forstálsi fyri avbjóðingini hjá barni og foreldrum. Hetta er eisini nakað við arbeiða við og koma at arbeiða við, sigur hon til endans.

Sernám viðmælir, at foreldur sjálvi fara til kommunulæknan, og at kommunulæknin síðani sendir ávísing til psykiatriina. Tað er farligt, tí tað eru ikki øll foreldur, sum vilja ella duga at siggja ADHD